

ПРЕДШКОЛСКА УСТАНОВА „РАДОСТ“ ЧАЈЕТИНА

ПРЕДШКОЛСКИ ПРОГРАМ

Чајетина, 2023.

СТРУКТУРА ПРЕДШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Уводне напомене

- 1. Портрет установе**
 - 1.1. Локално окружење установе
 - 1.2. Организациона структура
 - 1.3. Култура установе

- 2. Предшколска установа као место реалног програма в-о рада**
 - 2.1. Програм васпитно-образовног рада са децом као израњајући програм заједничког живљења
 - 2.2. Планирање и документовање
 - 2.3. Физичко окружење као димензија програма

- 3. Предшколска установа као место демократске и инклузивне праксе**
 - 3.1. Партнерство са породицом
 - 3.2. Повезаност са локалном заједницом
 - 3.3. Рад са децом и породицама из осетљивих група
 - 3.4. Транзиција и континуитет

- 4. Предшколска установа као место рефлексивне праксе**
 - 4.1. Заједница рефлексивне праксе: развој праксе, професионални развој
 - 4.2. Праћење и вредновање остваривања предшколског програма

На основу члана 50. Закона о основама система образовања и васпитања (СЛ.гласник бр. 88/2017, 27/2018, 6/2020 и 129/2021) и члана 27. став 1, тачка 2 Статута ПУ „Радост“ Чајетина Управни Одбор ПУ „Радост“ Чајетина дана _____ доноси

ПРЕДШКОЛСКИ ПРОГРАМ ПУ „РАДОСТ“

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Предшколски програм предшколске установе „Радост“ Чајетина креиран је у складу са Законом о основама система образовања и васпитања, Законом о предшколском васпитању и образовању и Основама програма предшколског васпитања и образовања – „Године узлета“. Овим програмом конкретизују се теоријско-вредносна полазишта предшколског васпитања и образовања дата у Основама предшколског програма (2018), која прате специфичности праксе предшколске установе у њеном реалном контексту. Димензије контекста предшколске установе су локално окружење, структура и култура установе, потребе и очекивања породице, као и могућности децјег вртића. Учешћем и ангажовањем свих поменутих актера обликује се и гради пракса предшколске установе и програм васпитно-образовног рада, а основни циљ је остваривање добробити деце.

1. Портрет установе

1.1. Локално окружење

Општина Чајетина је смештена у југозападном делу Србије, административно је део Златиборског округа и чине је 24 насеља, односно 21 месна заједница. Према последњем попису у општини Чајетина живи око 14.585 становника, а административни центар је варошица Чајетина. Има 3 основне и једну средњу школу. У обављању делатности од општег интереса у области културе, туризма и спорта, координирају ЈЛС, Културни центар Чајетина, библиотека „Љубиша Р. Ђенић“ и Туристичка организација Златибор. Јавна предузећа која се старају о потребама локалног становништва, установа и туриста Златибора су ЈКП „Златибор“, ЈП „Водовод“, ЈП „Голд гондола“. Поред тога, у општини активно делују бројни спортски колективи, а пре свих: женски одбојкашки клуб, кошаркашки и фудбалски клуб.

Чајетина је са севера окружена општином Ужице, са истока општином Ариље, са југоистока општином Нова Варош, са југа општином Прибој, а са запада Републиком БиХ. Простор општине географски подразумева таласасту висораван између река Сушице и Увца и планина Таре и Муртенице, са планинским масивом Златибора као средишним и главним делом. Овај простор 80% чини брдско-планински део који је насељен од 600 до 1100 метара надморке висине. Просечна надморска висина је 1000 метара, а највећи планински врхови су Торник и Чигота. Клима овог подручја припада умерено - континенталном типу, са утицајем планинске климе.

Због изузетних природних ресурса којима располаже, а пре свега, оптималне надморске висине и климе, Златибор погодује одмору, опоравку и лечењу, тако да је туризам најразвијенија грана привреде у општини. Широм Златибора налазе се извори чисте, хладне и лековите воде и разноврсно лековито биље. Климатски услови и инфраструктура (терени, трим стазе и вежбалишта, теретане) пружају одличне услове за припреме спортиста у одбојци, кошарци, фудбалу, екстремним спортовима, јахању. Рекреативци могу уживати у бројним уређеним пешачким, бицикличким и скијашким стазама како на самом Златибору, тако и у ски-центру „Торник“, који је атрактиван не само у зимском, већ и у летњем периоду.

Поред природних, бројни културни ресурси чине велико богатство овог краја. Ово подручје је богато културно-историјским споменицима почев још од неолитског доба. Први познати становници су били Илири, о чему сведоче њихова гробља („градине“) у селима Крива Река, Љубиш, Мушвете, Бранешци итд. Из римског периода потиче доста остатака утврђења, путева и надгробних споменика. Из средњег века, периода формирања српске државе и периода турске владавине, постоји читав низ споменика (манастири, цркве, споменици, утврђења и сл.). Од културних атракција најзанимљивије су: Стопића пећина, музеј Старо село Сирогојно, Дрвенград и Шарганска осмица у Мокрој Гори, водопад у Гостиљу и Прераст у Доброселици. Потом, манастири: Увац и Дубрава, као и цркве у Златибору, Јабланици, Шљивовици, Доброселици, Сирогојну, Чајетини, Мачкату, Трипкови и Семегњеви. Онда, споменици, спомен чесме и спомен куће: Краљева чесма, споменик на Шуматном брду, Спомен чесма на Оку, Спомен чесма у Чајетини, споменици Крсти Смиљанићу и Миладину Пећинару, Спомен кућа Димитрија Туцовића у Гостиљу и Титова вила на Палисаду. Затим, музеји и галерије: Музеј плетиља у Сирогојну, галерија Миладина Лекића у Шљивовици, галерија-задужбина Божидара Ковачевића на Боровој Глави, галерија Трнава- Владимира Митровића, галерија „Воденица“ – Бранка Тијанића у Шљивовици.

Такође, бројне манифестације чине да се очува култура и традиција овог краја: „Пршутујада“ у Мачкату, Српска Нова година у Јабланици, „Ракијада“ у Шљивовици, Сеоски вишебој у Јабланици, Сабор трубача на Златибору, Видовданске свечаности, Фестивал спортског филма, Петровски дани у Сирогојну, Ерски кабаре, „Без извора нема воде“ у Рожанству, „Песничке ватре златиборске“, итд.

Све наведено чини контекст у којем одрастају деца наше општине. Веза са окружењем најпре се остварује у оквирима које одређује породица, да би се, поласком детета у вртић, оно укључило у процесе којима се те везе проширују и даље обогаћују. Запослени у предшколској установи се труде да све расположиве ресурсе у окружењу (природне, културно-историјске, образовне, рекреативне) у највећој могућој мери користе, како би се код деце изградиле осећање припадности свом окружењу и припадности окружења њима.

Предшколска установа је упућена на своје природно и друштвено окружење у коме се налази. Локалитети на којима се налазе вртићи, својим природним, социјалним и демографским карактеристикама посредно утичу на остваривање Предшколског програма.

1.2. Организациона структура Установе

Организовано васпитање и образовање, нега, здравствена заштита, исхрана, одмор и рекреација, деце предшколског узраста (од 13 месеци до поласка у школу) основна је делатност установе. Облици рада кроз које установа планира да реализује своју делатност су:

- Јаслице (од 13 месеци до 3 године),
- Целодневни боравак (од 3 године до поласка у школу),
- Полудневни боравак (четворочасовни ППП),
- Програм припреме за полазак у школу.

Предшколска установа „Радост“ Чајетина предшколске програме реализује у два наменски грађена објекта за боравак деце предшколског узраста, у Чајетини („Радост“) и на Златибору („Нарцис“), као и шест адаптираних простора при основним школама у Кривој Реци („Маслачак“), Сирогојну („Пахуљица“), Мачкату („Пчелица“), Шљивовици („Невен“), Рожанству („Пачја школа“) и Љубишу („Љубивоје Ршумовић“).

Седиште Установе је у објекту у Чајетини, улица Књаза Милоша 6

e-mail: radostcaj@mts.rs

web:www.vrticcajetina.edu.rs

Језик на којем се остварује васпитно-образовни рад је СРПСКИ.

Табела 1: Преглед објеката са бројем уписане деце, површином и величином дворишта

Назив објекта	Број група	Број деце	Површина објекта у м ²	Површина дворишта у м ²
„Радост“ Чајетина	13	335	2900	3877
„Нарцис“ Златибор	10	270	750	1500
„Маслачак“ Крива Река	2	25	80	1200
„Пахуљица“ Сирогојно	2	30	60	1200
„Пчелица“ Мачкат	3	50	160	1500
„Невен“ Шљивовица	2	30	150	2000
„Пачја школа“ Рожанство	2	15	90	1200
„Љубивоје Ршумовић“ Љубиш	1	25	100	1000
Укупно	35	780	4290	13477

Пратећи потребе породице и деце узраста од 1 до 7 година у Предшколској установи „Радост“ организује се целодневни боравак као основни и примарни облик рада. Вртићи у Чајетини и Златибору раде од 5.30 до 16.30 часова, у Кривој Реци, Сирогојну, Мачкату, Шљивовици и Рожанству вртићи ће радити 9 сати дневно, од 6. 30 до 15.30, а у Љубишу 8 сати, од 7 до 15 часова. Рад са децом са сметњама у развоју остварује се у редовним групама, уз организовање подршке.

Установа запошљава 79 радника, а стручна спрема свих запослених одговара врсти и садржају посла који обављају. На реализацији васпитно-образовног рада и неге ради 32

васпитач и 13 медицинских сестара. На пословима превентивно-здравствене заштите и унапређења санитарно-хигијенских услова раде две медицинске сестре. Установа запошљава 4 стручна сарадника – дипломираног психолога, педагога, логопеда и стручног сарадника за ликовну културу. О припреми оброка брине 10 лица (кувари и помоћни кувари). На пословима одржавања и хигијенско-санитарног третмана ангажовано је 12 радника (спремачице, домари). У администрацији и рачуноводству ради 5 лица. Установом руководи директор. У табели која следи јасно се види квалификациона структура запослених према степену стручне спреме.

Табела 2 : Квалификациона структура запослених

Назив радног места	Број запослених	Стручна спрема					
		НКВ	КВ	IV	V	VI	VII
Директор	1						1
Секретар	1						1
Стручни сарадник психолог	1						1
Стручни сарадник педагог	1						1
Стручни сарадник за ликовну културу	1						1
Логопед	1						1
Васпитач	32					24	8
Медицинска сестра-васпитач	13			13			
Сестра за превентивну и здравствену заштиту	2			2			
Рачуноводствени и административни послови	4			3		1	
Припрема хране	10		2	8			
Одржавање хигијене	10	3	7				
Технички послови	2			1	1		
Укупно	79	3	9	27	1	25	14

1.3. Култура установе: мисија и мото установе

Вредносна полазиштима „Година узлета“ - основа програма предшколског васпитања и образовања детернимишу мисију наше установе и одсликавају оно у шта верујемо и сматрамо вредним и важним, и оно чему, као значајан део живота деце и породице, тежимо.

Запослени у предшколској установи „Радост“, у партнерству са породицом, својим стручним компетенцијама и расположивим ресурсима, стварају безбедно, пријатно и подстицајно окружење за боравак деце. Код деце се подстиче самосталност, поверење у себе, радозналост, жеља за сазнавањем, креативност и слобода у изражавању мисли и осећања. Перспектива детета је основни покретач у грађењу програма заснованог на интегрисаном учењу и игри. У установи се негује култура уважавања и узајамне сарадње, тимски рад и подела лидерства. Подстиче се континуиран професионални развој, аутономија, креативност и професионалност, као и проактивно заступање интереса деце и породице. Негује се осећање припадности локалној заједници, толеранција и поштовање различитости.

Мото: До сваког детета, уз једнаке стартне шансе, у здравом, подстицајном и сигурном окружењу.

2. Предшколска установа као место реалног програма васпитно-образовног рада

2.1. Васпитно-образовни програм као израњајући програм заједничког живљења

Предшколска установа „Радост“ се континуирано развија у правцу демократске, инклузивне и рефлексивне праксе, градећи реални програм у конкретном контексту, заједничким учешћем деце и одраслих. Усмерени је на подржавање добробити деце, породице и аутономију, креативност и професионалност практичара. Програм се гради кроз заједничко учешће свих учесника – деце, породице и васпитача, у конкретном контексту заједнице којој сви припадамо, полазећи од концепције Основа програма. Програм није унапред прописан, већ је израњајући, јер се односи на конкретну децу, њихове породице и развија се уважавајући специфичности животног окружења породица и вртића.

Циљ предшколског васпитања и образовања је подршка добробити детета кроз односе који се развијају са физичким окружењем, вршњацима и одраслима у реалним ситуацијама учења. Уз добробит као вишедимензионални конструкт, програм рада обезбеђује услове да дете, сада и овде, у реалном програму. Важно је да се дете осећа добро, срећно, остварено, да припада заједници вршњака и одраслих, проширује своја искуства и знања упознајући свет око себе, да буде усклађено са правилима и нормама у свом окружењу и учествује као равноправни члан заједнице. Наша Установа је, вођена овим општим циљем, поставила развојне циљеве за период 2023-2028. год. који су усмерени на стварање подстицајног окружења за развој и учење деце, грађење квалитетних односа међу децом, одраслима и са локалном заједницом. Поред тога, развијање програма који ће бити засновани на реалним животним искуствима деце и усмерени на ситуације које су за њих смислене, оснаживање рефлексивности и тимског рада практичара и повезивање у истраживачку заједницу која гради квалитет предшколског васпитања и образовања.

Игра је основ развијања и испољавања добробити детета. Игра подржава **субјективну добробит** тако што омогућава детету да буде срећно и задовољно, да ужива у својим активностима и интеракцијама са другима, да развија отвореност за нова искуства и открива нове сопствене потенцијале и потенцијале света око себе. У игри дете развија све димензије **психолошке добробити**: ојачава самопоуздање, самоприхватање, и самосталност понављајући и слободно мењајући уобичајене и устаљене културне обрасце, развија креативност и флексибилност. Игра помаже развијању **социјалне добробити** – она омогућава доживљај прихватања, припадања и усклађивања са другима. У игри се обезбеђује "природна" основа за развој диспозиција за учење у раном детињству, она доприноси да дете себе види као успешно у учењу и истраживању, а своје делање као вредно.

Подршка остваривању добробити реализује се поштовањем **принципа реалног програма** датих у Основама програма: принцип усмерености на односе, принцип животности, принцип интегрисаности, принцип аутентичности, принцип ангажованости и принцип партнерства.

Преведено на праксу, у развијању реалног програма наша Установа ставља фокус на грађење и неговање односа уважавања, сарадње, одговорности и заједништва. Заједништво је организовано око смислених ситуација (интегрисаног) учења које израћају из искуства, питања, догађаја, збивања у групи и заједници. Сваки члан заједнице је уважен у својој аутентичности и негује се индивидуализовани приступ сваком детету уз подршку деци са сметњама у развоју и инвалидитетом и деци из других осетљивих група. У развијању програма фокус је на уважавању перспективе деце и породице и повезивању са локалном заједницом.

2.2. Планирање и документовање

Планирање је тематско или пројектно, засновано на интегрисаном приступу учењу у коме постоји јединство доживљаја, мисли и делања. Идеја за тему/пројекат може да проистиче из свакодневних искустава које деле деца и одрасли, из игре деце, из проблематике која закупаља децу и интересује их, из уочених пореба и упитаности деце и васпитача, из различитих догађаја у дечјем вртићу и локалном окружењу. Након оквирног одређења теме или почетне идеје за пројекат, васпитач истражује различите изворе из области сазнања, културе и различитих делатности, проналази идеје и промишља чиме би све могли почетно да се баве и истражују у оквиру теме/пројекта ослањајући се на професионална знања о узрасним карактеристикама и понашању деце у групи, шта је потребно припремити од опреме и материјала који ће подстаћи децу да испробавају своје идеје. Развијање теме или пројекта треба да буде стваралачки процес, подједнако изазован и за децу и за васпитача, кроз који заједнички откривају, играју се и креирају. У процес планирања укључени су и родитељи а васпитач планира и места у локалној заједници у којима деца могу да проширују искуства везана за тему или пројекат.

Због динамичног и флексибилног приступа планирању, план не може бити направљен унапред за дужи временски период. Он се дограђује и „израћа“ током започетог истраживања деце и одраслих (васпитача, родитеља и других одраслих у вртићу и из локалне заједнице) на основу: иницијатива и предлога деце, консултовања са децом, предлога и идеја различитих учесника, промишљања васпитача зашто је важно да се деца баве одрђеним активностима, како то повезати са њиховим животним контекстом, ранијим доживљајима, искуствима и сазнањима.

Документовање омогућава видљивост програма и учења и развоја деце. Видљивост процеса учења је пре свега доступан и потребан деци како би могли да посматрају свој напредак у учењу, да договарају и праве претпоставке о будућем смеру истраживања. Васпитач документује сопствене поступке у истраживању, своја питања, промишљања о вредностима и полазиштима програма. Та врста документације помаже васпитачу да преиспитује свој однос према програму и властиту праксу, да дели искуства са колегама итд.

2.2. Физичко окружење као димензија програма

Физичко окружење (просторно-временска организација) рефлектује наша полазишта у разумевању детета и учења и директно обликује положај детета у програму. Због тога **физички простор** мора бити у складу са вредностима на којима се

програм заснива и на разумевању учења деце. Другим речима, он је организован тако да подстиче дечју радозналост, да омогућава детету да истражује, да се осећа као да ту припада, да му буде пријатно у таквом окружењу, да подстиче сусретање, комуникацију, интеракције и продубљивање односа. То се односи и на унутрашњи и на спољашњи простор. Због тога васпитач нарочиту пажњу посвећује простору, његовом сталном реструктурирању, развијању, обогаћивању и осмишљавању. Простор је променљив и динамичан. Приступачан је за сву децу, подстицајан, инспиративан и омогућава деци да бирају активности и садржаје и начине груписања; могу да раде заједно и сарађују, али и да се осаме и самостално да користе материјале на различите начине. Простор је организован кроз просторне целине. Промене у простору резултат су истраживања иницирана дечјим питањима, игром и пројектима које као мале заједнице развијају. Материјали који се могу наћи у простору су природни, пластични, дрвени, рециклажа и други који омогућавају вишенаменско коришћење и подстичу дечју машту и креативност. Осим играчака и материјала са вишенаменском употребом, у простору се могу пронаћи и реални предмети који омогућавају деци непосредан доживљај стварности. Функција свега изложеног у простору су истраживање, видљивост програма, персонализованост (даје слику идентитета групе и појединаца) и подстичу заједничко учешће свих актера (деце и одраслих у вртићу и заједници).

Временска организација се односи на начин како се користи време у процесу подршке процесу учењу. Деци је потребна предвидљивост-устаљеност у дневном ритму активности јер им помаже да стекну дневне рутине, али и истовремено и флексибилност у односу на непланиране прилике за учење. Деци је потребно довољно времена да се баве неком активношћу и задубе у истраживање. Организацијом времена обезбеђује се континуитет и повезаност активности и актуелног дана са претходним. То значи да деца могу да се враћају на започету активност и да могу да одложе продукте своје активности за даље бављење њима. Уважавају се индивидуалне разлике (у вези са исхраном, одмором) које подржавају дечје добробити. Промишља се о начинима договарања са децом о правилима везаним за рутине и подстиче самосталност деце у обављању рутине.

3. Предшколска установа као место демократске и инклузивне праксе

3.1. Партнерство са породицом

Породица је примарни и најважнији васпитач деце. Партнерство са породицом се гради кроз узајамно поверење и поштовање, сталну отворену комуникацију и дијалог као и препознавања и уважавања јединственог доприноса и снага сваке стране путрм неговања емпатије, осетљивости и уважавања различитих перспектива. Задатак практичара је да преиспитују своја полазишта, претпоставке и очекивања од сарадње са породицом и тиме унапређују своје компетенције које се односе управо на развијање партнерства са породицом. Родитељи су укључени у процес рада и вредновање квалитета установе у оквиру следећих стручних тела: Управни одбор, Савет родитеља, Актив за развојно планирање, Тим за самовредновање, Тим за заштиту деце од дискриминације, насиља, занемаривања и злостављања. На тај начин породице учествују у доношењу одлука, решавању проблема, превазилажењу изазова,

унапређивању квалитета рада. Поред учешћа родитеља у раду стручних тела подржава се активно учешће породице у животу и раду вртића. Предвиђени су различити видови сарадње са родитељима, као и бројне прилике за заједничко живљење, дружење и грађење квалитетних односа, међусобно упознавање и размену. Породица је упозната са концепцијом програма кроз писане информације и састанке. Постоји програм сарадње са породицом који је развијен кроз дијалог са родитељима о различитим начинима укључивања породице у живот и рад групе. Програм уважава различитости породице и пружа различите начине укључивања и прилагођавања потребама и могућностима родитеља. Индивидуални разговори (саветодавни, информативни) и подршка родитељским компетенцијама од стране васпитног особља и стручне службе су породици на располагању свакодневно. Тиме се обезбеђује размена информација и дијалог о детету, програму и родитељству.

3.2. Повезаност са локалном заједницом

Локална заједница чини друштвени и културни контекст у коме дете одраста као и шире окружење које обухвата физичку и социјалну средину (различите установе, институције, организације, различите социјалне групе). За дете је заједница пре свега његово непосредно окружење – породица, вртић, родбински систем и друге установе и институције које посећује (дом здравља, места за изласке и забаву, продавнице и сл.). Деца учешћем у заједници развијају нова знања, осећање припадништва и заједничког социјалног учешћа, властиту вредност и идентитет.

Установа користи различите ресурсе и просторе у заједници за реализацију активности (нпр. отворене просторе, институције образовања, културе и спорта) и учествује у различитим дешавањима у локалној заједници (прославе, манифестације, акције). Наша установа остварује партнерство и сарадњу и са локалним привредним, пословним и услужним организацијама које пружају подршку у реализацији неких активности и акција, опремању и набавци потрошних материјала. Сарадња са школом кроз узајамне посете, организовањем заједничких активности и акција и разменом информација се континуирано одвија.

Отвореност Установе огледа се и кроз присуство студената, волонтера који могу реализовати стручну праксу и стицати радно искуство у раду са децом. Видљивост рада и активности установе омогућена је путем веб сајта, различитих локалних, регионалних и националних медија.

3.3. Рад са децом и породицама из осетљивих група

Стални задатак Установе је унапређивање и развијање инклузивне културе и неговање инклузивне праксе. Формирањем Тима за инклузију, едукацијом васпитног особља, стручних сарадника и сарадника, коришћењем релевантне стручне литературе и дигиталних технологија, Установа континуирано ради на грађењу и неговању културе инклузивности и развијању инклузивне праксе. Приоритети рада у области инклузије су:

- ✓ Неговање инклузивне праксе путем сензибилизације и едукације васпитача, медицинских сестара-васпитача, стручних сарадника, родитеља и локалне заједнице;
- ✓ Унапређивање педагошке документације везане за праћење развоја и напредовања деце;
- ✓ Подршка васпитачима у планирању и реализацији васпитно-образовног рада са децом која имају тешкоће у развоју;
- ✓ Породице из осетљивих група имају приоритет приликом уписа у предшколску установу, а локална самоуправа, као оснивач, се стара да буду ослобођене плаћања боравка у вртићу, или остваре право на регресирање трошкова боравка. Додатна подршка деци и породицама, као и нашој установи реализује се кроз различите облике сарадње Установе и партнера на нивоу локалне заједнице: Центром за социјални рад, Интерресорном комисијом, О.Ш. за децу са сметњама у развоју „Миодраг В. Матић“ у Ужицу, Школском управом, удржењима и сл. у виду едукације, стручне размене и вредновања инклузивне праксе. Наш заједнички циљ је уважавање права деце на активно учешће у образовању кроз усмереност на добробит детета и подршку његовим потенцијалима и активном учешћу у животу вртића, као и подршка родитељима деце са тешкоћама у развоју.

Деца којој је потребна додатна подршка у развоју су смештена у редовне в-о групе. Да би оптимално развијала своје потенцијале, неопходно је да буду у вршњачком окружењу и да имају интеракцију са вршњацима. Усвајање вештина и правила понашања успешнија је у групи. Деца су деци модел понашања у стицању неопходних навика за свакодневне активности. Атмосфера подршке, разумевања и сарадње која се остварује у групи корисна је за свако дете. За квалитетнији развој сазнајних, социјалних и комуникацијских вештина, важно је укључивање у вршњачку групу у раном узрасту.

Важна подршка се пружа и родитељима. Инклузивно образовање је тимски рад који омогућава очување потенцијала детета за развој и усвајање вештина и знања. Инклузија истовремено омогућава деци из такозване шире популације да, кроз дружење и учење са вршњацима који имају тешкоће у развоју, разумеју и поштују различитости што доприноси равноправности и развијању емпатије и толеранције.

3.4. Транзиција и континуитет у образовању

Транзициони периоди обухватају неколико месеци пре и након што дете пређе на следећи ниво васпитања и образовања: када дете први пут полази у предшколску установу (јасле, вртић, ППП), када прелази из јасала у вртић или долази из другог вртића (мења групу) и када полази у школу. Транзиција подразумева процес промена и изазова која намеће потребу укључивања свих за дете важних средина - породичне, предшколске и школске како би се олакшало дететово прилагођавање на нову средину. Транзиција не представља изазов за малишане већ и за родитеље, који такође морају да се адаптирају на промене. То је процес који препознаје важност грађења партнерства,

Предшколска установа "Радост"
Чајетина

Предшколски програм Предшколске установе „Радост“, Чајетина

грађења квалитетних односа ради пружања подршке детету/ученику у његовом кретању кроз образовни систем.

У Установи се примењује програм адаптације на јасле/вртић. Свако дете у зависности од својих способности и индивидуалних искустава реагује на свој начин при првом сусрету са непознатим простором, непознатом особом-васпитачицом и са другом децом у групи. На првом родитељском састанку родитељи добијају сву неопходну стручну помоћ у вези адаптације и упознају се са ритмом живљења деце у јаслицама/вртићу. Велика пажња у тим првим данима је посвећена креирању повољне социо-емоционалне климе која доприноси емоционалној сигурности и прихваћености сваког детета ради безболнијег и бржег прилагођавања на нову средину. Интензивно и плански се сарађује са родитељима да би се што боље упознало дете, његове потребе, навике и могућности и тиме уважиле индивидуалне особености као важан чинилац подршке дечјој добробити. Такође, повољни услови за прилагођавање обезбеђују се креирањем подстицајне средине која ће понудити богатство различитих подстицаја који ће задовољити њихову природну потребу за учењем.

Остваривање припремног предшколског програма доприноси програмском и организационом повезивању предшколског и школског система као претпоставке остваривања континуитета у васпитању и образовању деце. Због тога овај транзициони период представља заједничку одговорност вртића, школског система и породице како би се олакшао прелазак детета у ново окружење. Школа и вртић у локалној заједници морају имати добру сарадњу због процеса транзиције. У циљу превазилажења изазова које полазак у школу доноси, настојаћемо да сарадња буде континуирана и да се одвија кроз узајамне посете, разговоре васпитача и учитеља, приредбе, представе, квизове, спортске игре и сл.

У установи се уважава сложеност транзиције између школског и предшколског система и када су у питању деца из осетљивих група. Како унапређење инклузивности образовања има приоритет, настоји се да са породицама, васпитачима и представницима школе заједно планирају процес преласка из вртића у школу. Документација која постоји у установи у виду мера индивидуализације, педагошког профила или индивидуални образовни план, уз сагласност родитеља се преноси и на школски систем и треба да им буде од користи за планирање рада са дететом са развојним тешкоћама.

4. Предшколска установа као место рефлексивне праксе

4.1. Заједница рефлексивне праксе: развој праксе, професионални развој и јавно деловање

У складу са новом концепцијом Основа програма предшколског васпитања и образовања – „Године узлета“ и циљевима Развојног плана установе, реални контекст в-о праксе ићи ће у правцу развијања заједнице рефлексивне праксе и професионалног развоја. Пракса васпитања и образовања је сложена, променљива и не може се до краја и детаљно предвидети. Она се одвија кроз динамичну спрегу односа, активности и акција у јединственом контексту групе, вртића и заједнице у којој васпитач ради. Нов

Предшколска установа "Радост"
Чајетина

Предшколски програм Предшколске установе „Радост“, Чајетина

приступ у раду васпитача заснован је на његовој способности да сагледава праксу из различитих углова, да преиспитује сопствена знања и умења, да развија и мења своју праксу и да је отворен за размењивање искуства са колегама. Установа која негује рефлексивни приступ пракси ослања се на културу заједничке одговорности, сарадничку културу, културу дијалога, међусобног поверења, партиципације, истраживања своје праксе. Учење се организује око релевантних питања, проблематике из праксе и истраживања које покрећу практичари.

Имплементација Основа програма основа је за развијање заједнице рефлексивне праксе и професионално оснаживање васпитача и стручних сарадника.

Стручно усавршавање и хоризонталне размене су основни ослонац развоја праксе и грађење односа заснованих на поверењу, уважавању, размени и узајамној подршци. Овим начинима учења преиспитују се теоријска полазишта и сопствена пракса у дијалогу са колегама, породицом, децом. План стручног усавршавања унутар установе реализује се кроз рад васпитно-образовног већа, стручне активе и тимове. Планирамо и редовно стручно усавршавање путем акредитованих семинара и стручних сусрета васпитача, медицинских сестара-васпитача и стручних сарадника у оквиру њихових удружења. Након похађаних семинара организују се презентације знања и искустава стечених на обукама, као и истицање примера добре праксе. Ова врста размене има вишеструке ефекте на квалитет рада и јачање компетенција. Све веће учешће на on-line семинарима и употреба веб алата у васпитно-образовном раду истакло је потребу за унапређивањем дигиталних компетенција запослених.

4.3. Вредновање кроз праћење и документовање остваривања предшколског програма

Вредновање квалитета рада установе представља процену квалитета рада и врши се, управо, кроз самовредновање и спољашње вредновање рада установе. Процена квалитета рада спроводи се на основу Стандарда квалитета рада ПУ.

Циљ самовредновања је мењање и унапређивање васпитно-образовне праксе, сагледавање места и улоге установе, сваког појединца и његовог ангажовања. Самовредновање помаже васпитачима да развијају знања и вештине како би проценили своју праксу у оквиру реалног контекста и, у односу на то, предузели конкретне кораке како би је учинили бољом. Самовредновање је полазиште за даље планирање, доношење одлука, професионалног развоја запослених и установе. Деловање Тима за самовредновање на нивоу установе има за циљ иницирање и вођење активности самовредновања и неговање и јачање културе вредновања. Овај процес укључује све запослене као и децу, родитеље и локалну заједницу.

Директор ПУ „Радост“

Председник УО
